

Vinterns ”artrally” på Mälärörarna

Mats Andersson

En av föreningens mer populära aktiviteter är det årligt återkommande artrallyt som äger rum i mitten på januari. Det går helt enkelt ut på att ett antal lag, vanligtvis fyra till sex stycken, samlas vid sjutiden på morgonen utanför kommunalhuset i Tappström. Innan lagen beger sig iväg på sin resa mot högst antal sedda arter under dagen bestäms en sluttid och en slutdestination. Sluttiden brukar vara 1400, slutdestinationen kan variera, ibland hemma hos någon av deltagarna, men nu senast vid parkeringsplatsen framför Svartsjö Slott.

När starten går vid sjutiden på morgonen ger sig de olika lagen i väg, alla med ambitionen att få se så många arter som möjligt under dagen, men också fler arter än vad de andra lagen förmår skrapa ihop. Under senare år har första stoppet oftast varit Lovön där sparvuggla, kattuggla, vattenrall samt under någon enstaka säsong även rördrom varit stationära.

Hur många arter kan man kryssa en dag i januari på Mälärörarna?

För den oinvigde kunde svaret vara ett tiotal men så är det faktiskt inte. När jag tittar i mina anteckningar från de senaste sju åren så får jag fram följande smått imponerande summor:

År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antal arter	55	57	56	60	55	43	63

Mellan åren 2006 till 2010 var det jämt mellan antalet observerade arter per år, för 2011 syns en stor nedgång, -12 arter (jämfört med året innan 2010) och slutligen för 2012 en stor uppgång (+20 arter) till 63 arter, vilket också är rekordåret i tävlingens historia. Vad skillnaden mellan 2011 och 2012 beror på kan man naturligtvis bara

spekulera i, men en inte alltför djärv teori kan vara att det var betydligt kallare vintern 2011 än 2012. I december 2010 var medeltemperaturen -8 grader jämfört med +3 grader december 2011. Kall väderlek innebär sämre tillgång på mat samt mindre med öppet vatten vilket minskar antal övervintrande arter.

I tabell 1 har alla sedda arter de senaste fem åren sammanställts. Totalt har 74 arter förekommit i protokollen. Tyvärr har data inte sparats så att det går att redovisa hur många lag som sett olika arter annat än för det senaste året 2012. För detta år har istället för kryss redovisats procent för de fem lagen som haft flera ornitologer med som deltagare.

Foto Göran Forsberg

Mindre hackspett – inte så lätt att hitta i januari

Noterbart är att tretton arter endast setts en gång: mindre korsnäbb, ringduva, rödvingetrast, rördrom, salskrake, silltrut, skrattnås, skäggmes, storskarv, strömstare, större korsnäbb, sävsparv samt den turkduva som jag hittade i Husby-Munsö.

Kråkfåglarna och de allestädes närvarande vanliga fågelbordsfåglarna ha setts av alla fem lagen. Bara en art såg 2012 av ett enda lag – ringduva. Vissa ringduvor kan anlända mycket tidigt på våren och brukar de första veckorna föra en tillbakadragen tillvaro då de hushållar med energin. Under januari i år finns bara tre fynd av ringduva rapporterade från kommunen.

Man kan i tabellen för 2012 se att vissa arter bara setts av vissa lag, t ex kattuggla, mindre hackspett och stjärtmes. Dessa arter finns på plats

i markerna året om men är som alla vet lite svårare att få syn på. Om något lag lyckas få in flera av de sistnämnda arterna så kan detta vara skillnaden mellan en första plats eller en hedrande femte placering, dvs. sista plats!

Konsten att kombinera nytta med nöje

Avslutningsvis, till alla hågade fågelskådare som tvekar att medverka i ett vinterrally – kom med! Det är både spännande och kul samtidigt som man bidrar med att kartlägga hur det ser ut på fågelfronten i Ekerö kommun en januaridag. Att man har trevligt tillsammans och stärker förenings ”vi”-känsla innebär helt enkelt att man kombinerar nytta med nöje, en känsla som vi alla kan bära med oss under resten av skådaråret!

Stjärtnes – med lite tur kan man höra en flock

Tabell 1 (nästa sida). Observerade arter på Mäläröarna åren 2008 – 2012 vid artrallyt i januari varje år. För åren 2008 – 2011 finns bara information om att arten setts (x) eller inte, för 2012 har angivits i procent hur många av lagen som sett fågel. Totalt har 74 arter observerats.

År	2008	2009	2010	2011	2012
Bergfink	x		x		
Björktrast	x	x	x	x	100
Blåmes	x	x	x	x	100
Bofink	x	x	x	x	80
Domherre	x	x	x	x	100
Dubbeltrast	x	x	x	x	80
Duvhök	x	x	x		60
Entita	x	x	x	x	80
Fasan	x	x	x	x	60
Fiskmås	x	x	x	x	100
Fjällvråk	x	x	x		60
Gråhäger	x	x			60
Gråsiska	x	x	x	x	100
Gråsparv	x	x	x	x	100
Gråtrut	x	x	x	x	100
Gräsand	x	x	x	x	100
Grönfink	x	x	x	x	100
Gröngöling	x	x	x		80
Grönsiska	x	x	x	x	100
Gulsparv	x	x	x	x	100
Gärdsmyg	x	x	x		80
Havstrut	x	x		x	40
Havsörn	x	x	x		80
Kaja	x	x	x	x	100
Kattuggla	x	x	x	x	60
Knipa		x			80
Knölsvan	x	x			100
Koltrast	x	x	x	x	100
Korp	x	x	x	x	100
Kråka	x	x	x	x	100
Kungsfågel	x	x	x	x	100
Mindre hackspett	x				40
Mindre korsnäbb			x		
Nötskrika	x	x	x	x	100
Nötväcka	x	x	x	x	100
Ormvråk	x	x	x		80
Pilfink	x	x	x	x	100

År	2008	2009	2010	2011	2012
Ringduva					20
Rödthake		x	x		60
Rödvingetrast			x		
Rördrom		x			
Salskrake					60
Sidensvans	x	x	x	x	100
Silltrut				x	
Skata	x	x	x	x	100
Skrattmås					40
Skäggdopping	x				60
Skäggmes		x			
Sothöna	x	x	x		100
Sparvhök	x	x	x	x	60
Sparvuggla	x	x	x		80
Spillkråka	x	x	x	x	80
Stare		x	x		60
Steglits	x	x	x	x	80
Stenknäck	x	x	x	x	80
Stjärtmes		x		x	40
Storskarv		x			
Storskrake	x	x	x	x	100
Strömstare	x				
Större hackspett	x	x	x	x	100
Större korsnäbb			x		
Svartmes	x	x	x	x	100
Sångsvan	x	x			40
Sävsparv			x		
Talgoxe	x	x	x	x	100
Talltita	x	x	x	x	100
Tamduva	x	x	x	x	100
Tofsmes	x	x	x	x	80
Tornfalk				x	60
Trädkrypare	x	x	x	x	100
Turkduva		x			
Varfågel	x	x	x		80
Vattenrall		x	x		80
Vigg	x			x	100
Summa arter	56	60	55	43	63